

Тема уроку: Рух Опору та його течії

Стікер 2. *Радянський рух Опору*

ДЖЕРЕЛО 1.

[...] У районах, що знаходяться під загрозою захоплення противником, керівники партійних організацій повинні негайно організувати підпільні осередки, перевівши вже зараз частину комуністів і комсомольців на нелегальне становище...

[...] Партизанські загони і підпільні групи повинні бути забезпечені зброєю, боеприпасами, грошима і цінностями, для чого завчасно повинні бути в надійних місцях зариті і заховані необхідні запаси.

**Зі секретної постанови ЦК ВКП (б)
«Про організацію боротьби в тилу німецьких військ»
[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/t4rWRG>.**

ДЖЕРЕЛО 2.

Перші дні окупації внесли в життя значні корективи. Чимало залишених у підпіллі партійців розгубилися. Перший секретар Носівського райкому партії Михайло Стратилат згадував: «Секретар підпільної організації не витримав і втік. Третій секретар Носівського райкому партії пішов із загону відвідати сім'ю і не повернувся. Переховувався у Прилуцькому районі, фашисти викрили і розстріляли. Другий секретар до весни 1943 р. просидів у підвалі».

Траплялося й інше. Редактор Остерської райгазети Юрій Збанацький з активом району вийшов у ліс, де були сховані в тайниках продукти, теплий одяг, зброя. «Коли прийшли до своїх складів, – писав він у звіті 1943р., – виявилось, що вони повністю розграбовані». Погосподарювали першими тут деякі укладачі тайників, люди, здавалось, надійні. Пробувши у лісі без харчів з місяць, остерські партизани під кінець жовтня 41-го розійшлися по домівках.

Газета «Голос України», 30 жовтня 1999 р., № 203 (2205)

ДЖЕРЕЛО 3.

Бурмістенко: Справа в тому, що мені стало відомо, що працівники, які знають місця закладки нашої літератури, листівок, продовольства для партизанських загонів, що діють на півночі, в чернігівських лісах, що ці люди в паніці бігли і опинилися в тилу нашої Червоної Армії. Товариші, що зобов'язані були керувати партизанським рухом, також відступили разом з військами Червоної Армії.

У тилу супротивника залишився секретар обкому партії Попудренко, але, як я з'ясував, йому не залишили ні зв'язку, ні явки, ні вказівок про місця закладки продовольства і листівок для партизанських загонів.

Нещодавно я був у Чернігові, коли їхав в 5-у армію. Чернігів вигорів майже повністю. Під час бомбардування міські чернігівські владці в паніці бігли, кинувши місто. Голова міської ради сам втік до Харкова і наказав кинути місто загонам ППО та ін. працівникам. Чернігівський обком виніс рішення про віддання цього міста під суд трибуналу. Військовий трибунал засудив його до розстрілу. Сьогодні Військова рада фронту затвердила це рішення.

**Запис розмови по прямому дроту першого секретаря ЦК КП(б)У
М. Хрущова з секретарем ЦК КП(б)У М. Бурмістенком. 11 вересня 1941р.
[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/MuaALD>.**

ЗАПИТАННЯ ДО ДЖЕРЕЛ 1–3:

- Як планувалось організувати боротьбу в тилу німецьких військ?
- Яким був реальний стан радянського партизанського руху на початок 1941 року?
- З якими труднощами довелося зіткнутися партизанам?

ДЖЕРЕЛО 4.

Від 3 серпня до середини вересня 1943 р. в результаті “рейкової війни” було знищено 754 ешелони противника, упродовж усього 1943 р. – 3666 з усіх 5 тис., пущених під укіс за роки війни. У 1944 р. партизани й підпільники висадили чи вивели з ладу 99 залізничних мостів, 1167 паровозів, 11 тис. вагонів і платформ, пустили під укіс 1037 поїздів на території України, Польщі, Чехословаччини. ...Однією з форм антифашистської боротьби були рейди. Внаслідок ґрунтовно підготовлених рейдів з’єднань С. Ковпака й О. Сабурова виник партизанський край з 14 районів УРСР і БССР у периметрі Олевськ–Овруч–Мозир–Турів з населенням 200 тис. осіб. [...] У ході наступу Червоної армії дії партизанів усе більше пристосовувалися до завдань, які вирішували регулярні війська. З виходом радянських з’єднань до Дніпра синхронізувалась операція “Концерт”, у результаті якої від 3 до 19 вересня партизани паралізували залізничну транспортну систему ворога на цьому напрямі. 8 червня 1942 р. командуючий німецькими військами в Україні видав директиву про створення спецкоманд для “умиротворення” “вражених бандитськими виступами територій”. Складовою частиною цих заходів стала ліквідація соціальної бази руху Опору. Найбільшими каральними акціями стало знищення сіл.

Енциклопедичне видання у 6-ти томах «Україна: хронологія розвитку», видавництво «Кріон». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/4PpduU>.

ДЖЕРЕЛО 5.

«За одного вбитого німця будуть розстрілювати 100 чоловік наших жителів. У Ніжині хтось убив німця з собакою, а вони за це розстріляли 140 чоловік жителів і кажуть: “100 осіб за німця і 40 осіб за німецьку собаку”.

Зі щоденника тринадцятирічного Анатолія Листопадова з Бахмача від 1 січня 1942 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/SzVMps>.

ЗАПИТАННЯ ДО ДЖЕРЕЛ 4–5:

- З якою метою проводились «рейкова війна» та операція «Концерт»?
- Наскільки партизанський рух Опору враховував становище цивільного населення на окупованих територіях?
- Як німецьке командування реагувало на дії партизан у тилу?